

Naujienu Antroji Dalis

NR. 903

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXIV METAI

Jaunas inž. Antanas Gustaitis nepriklausomybės pradžioje įstojo į Lietuvos karo aviacijos mokyklą, ją baigė, gavo leitenanto laipsnį ir buvo pakviestas dėstyti matematiką toje pačioje karo aviacijos mokykloje. Paveiksle matome leitenanto laipsnį gavusį jauną Lietuvos karo lakūną.

VINCAS ZEMAITIS

AVIACIJOS GENEROLĄ

INŽ. ANTANĄ GUSTAITĮ PRISIMINUS

Jo 70-jo gimtadienio (3. 27. 1968) sukakties proga

E. Jasiūnas, „N.“ šešt. kovo 9 d. priede davė aviacijos gen. inž. Antano Gustaitio gyvenimo ir veiklos bendrą apybraižą. Ją noriu papildyti trumpais apie jį prisiminimais. Pirmoje eilėje reikia atitaisyti E. Jasiūno padarytą klaidą: A. Gustaitis baigė 1916 metais Marijampolės gimnaziją, evakuotą ne Voronežan, bet į Jaroslavlį (šiaurės Rusijoje).

Man teko su Antanu Gustaitiu būti bendraklasiais nuo pirmos klasės Marijampolės gimnazijoje, bet arčiau ir geriau jį pažinti buvo progos, lankant penktąją klasę, apsigyvenus pas tuos pat šeimininkus — Pucėtus Degučių kaime (prie Marijampolės). Tais 1913-14 metais be manęs dar čia gyveno moksleiviai: Kazys Montvila, Vincas Čėpla, Antanas Vosylius, Julius Plaušinitis. Antanas Gustaitis gyveno atskiram namely — kieme, kur anksčiau gyveno ir jo vyresnysis brolis Motiejus, baigęs gimnaziją 1911 metais.

Antanas G. nemėgo kitų lankyti, dėl to mes jį dažniau atlankydavome. Jis buvo gabiausias klasėje mokinys, ypatingai matematikoje, mums jį krei-piantis, jis visuomet mielai pa-

dėdavo — išaiškino. Jo gyvenamas kambarys buvo didelis, be to, jis turėjo daugiau laisvo laiko, išskyrus užduotus rašto darbus, neteko matyti, kad jis kada nors ruošų namie pamokas. Buvo pirmacilis šachmatininkas, mėgo skambinti mandalina ir skaityti knygas, parsineštas iš gimnazijos bibliotekos, ar gautas iš šalies.

Būdamas nuostabios atminties, sau tinkamų partnerių lošti šachmatais gimnazijoje neturėjo. Mes farpu savęs atrodėme neblogi šachmatininkai, bet Antanui pavieniui lošti su mumis nebuvo prasmės. Mes sėsdavome du, trys... prieš jį. Jis duodavo laiko — kelioliką minučių — gerai apgalvoti ėjimus, o pats, atokiai atsėdęs, skambino mandalina ir skaitė knygą. Kai mes pranešdavome padarytą ėjimą, jis kartais priėjęs dirsteldavo į šachmatų lentą, ir padaręs ėjimą, vėl sau nuedavodavo skaityti paliktą knygą. Bet dažniausiai nė iš vietos nepakilęs, liepdavo perkelti jo nusakytą vieton šachmatų figūrą. Ir taip lošiant, mes jo neaplošdavome, labai džiaugėmės, jei kartais pavykdavo, greičiau jam neapsi-

(Nukelta į 4-tą psl.)

Dienų skeveldros

I.

Iki gaidgysčių užtruko, bet „Tarybų Lietuvos Rašytojus“ (Vilnius, 1967 m., 602 psl.) perskaiciau. Ir vėl grįžau. Tai sunki knyga, ne svoriu, bet turiniu. Manding, labiausiai nacionalistinė ir, banditiška iš iki šiol mano perskaitytų okupuotos Lietuvos knygų. Kremliaus nukalti terminai, kaip antai: banditai, švelnesniu atveju nacionalistai, kartojama kone pusės rašytojų. Iki nuobodumo, iki šleikštumo. Išsitraukiau iš knygų lentynos ir senąją „Tarybų Lietuvos Rašytojų“ knygą (1957 m.). Tai akistatai. 57-ųjų „Rašytojai“ išleista „be vardo“, 67-ųjų red. komisiją sudarė A. Venclova, J. Marcinkevičius ir J. Lankutis. Gyvieji rašytojai patys paduoda savo autobiografiją, o knygos pabaigoj dar ir „biografinės ir bibliografinės žinios“.

Praeidami pro mirusiuosius (Montvila, Sruoga, Jonas Marcinkevičius, L. Gira, S. Nėris ir kt.) sustokime ties „tragiškai žuvusiu (NKVD nukankintu 1950. I. S. Vilniuje) Kaziu Jakubėnu. Jo 57-ųjų „Rašytojus“ nėra. Čia, matyt, paimta iš Rašytojų draugijos. Po tekstu data 1944-1949 m. Rašyta, vadinasi, mirties išvakarėse.

Kas Vakaruose žinoma apie tragišką šio poeto mirtį? Labai maža. Tik tiek, kad jis visą gyvenimą nevengęs aštraus žodžio, parašė „pro memoria“. J. Šimkui — rašytojų pirmininkui ir tą patį J. Paleckiiui. Esą vargu gyventi, juo labiau sunku kurti, kai šalta, alkana ir neapsiginama nuo kratų. Krato milicija, krato NKVD, krato biesas žino kas, vis graso ginklu, vis po kratos dingsta rankraščiai.

Nežinia ar J. Šimkus, ar J. Paleckis, ar abu kartu, Jakubėno skundą perdavė žinoti į NKVD. Kalėjime nesušilo. Žuvo.

K. Jakubėno autobiografija pradėdama lyg motto

Aš ilgai galvojuau,
Ir svairsčiau rimtai,
Ar už tai aukojos
Tūkstančiai šimtai?

Kontraversinė K. Jakubėno mintis ir apie okupaciją apskri-tai, o nacių ypač:

„Okupacijos metais mes daug ko išmokom. Pajutome, kaip brangi yra laisvė. Pamatėme, kad iki tol permažai mylėjome šalį, permažai dėl jos dirbome ir kovojome. Dažnai be reikalo patys ją niekinome. Okupacijos metai parodė, ką mes turėjome ir ko netekome...“

K. Jakubėnas rašo: „Jau atidaviau Valstybinei leidyklai eilėraščių rinkinį „Sen broliukai dobiliukai“. Įdomu kas nutiko

lą rinkinį? Ar NKVD nudaigojo? Gal dabartinis „lietuviškojo“ „NKVD ministras ir rašytojas Petkevičius paieškotų savo įmonės archyvuos?!

J. Būtėnas „Gimtajame Krašte“ tebegieda seną dainą. Girū, tiek buržuaziniais laikais kentėjęs poetas mirė tada ir tada. Ar Būtėnas dar nebūs skaitęs „Tarybų Lietuvos Rašytojų“?!

Pirmosios bolševikų okupacijos metu vieną vakarą, kaip pats Tilytis aiškino, beužeiną į Vailokaičio namus Jakubėnas ir Andriusis. Salioniukyje, apsidengusi šilta skara kelius, sėdi sau rašytoja konsultantė S. Čiurlionienė. Ji nutilo. Visi jaunieji rašytojai sužiūro čia į Čiurlionienę, čia į Kazį ir Pulgį. Tyla. Staiga Kazys taria: „Eikime iš čia...“ O Pulgis priduria: — „...Visur kapitalistinis apsupimas...“

II.

67-ųjų „Rašytojuose“ ir daugiau „buvusių dingusių“. Tai A. Miškinis, K. Inčiūra, J. Graičiūnas.

K. Inčiūra — ilgametis Kaino, vėliau Vilniaus radijo pranešėjas, kaip dabar sako — diktoriaus, terašo: „1944 m. grįžau į teatrą“. Kada ir kur išstremtas, ir kiek ilgam — neaišku. Teisė spausdinti knygas atgauta 1962 m., o į Rašytojų draugiją teprimitas šių metų sausį. J. Graičiūnas apie save tyli.

A. Miškinis rašo: „Pokario metais, tais labai neramiais laikais pergyvenau ir skaudžiausius savo gyvenime įvykius: už savo klaidas, už savas ir svetimas nuodėmes teko užmokėti didelę kainą. Bet apie tai mano poezijos skaitytojai, turbūt, žino, nes pats esu apie tai viešai pasisakęs“.

Kada tai įvyko? 1948 m. dar buvo mokytojas, o „Eilėrašciai“ pasirodė 1960 m. Matyt, tarp šių datų.

Ak, tas viešas atgailavimas, tos vadinamosios klaidos; jos išnyra ir po daugelio metų ir seka kaip alkana benamis šuo, kaip rauda, kaip aimana. Kaip... Toks ilgametis emigrantas, politinis, ir kalėjimų lankytojas K. Boruta po NKVD jau kone palūžęs, išsekęs. Jis savo autobiografijoje rašo:

Raštas toks dalykas, kaip savo šešėlis; niekur nuo jo nepabėgsi. Iš jo skaitytojas susidaro vaizdą apie rašytoją. Tik, de-ja, ir tie raštai kaip ir visas gyvenimas, laiko sąlygoti, tai dažnai nei vaizdo nei šešėlio... Šiek tiek toliau:

„... ir akmuo mūsų krašte retas kuris ramiai išgulėjo savo vietoje. Tai ką čia bekalbėti (Nukelta į 2 psl.)

SPAUDA PAVARČIUS IR PASKAIČIUS

Rašo L. BARTUS

Apie sukilimą Tauragėje ir — žmones geležiniuose pančiuose

“Pergyvėnta ir atvaizduota tikrovė” — tokį straipsnį išspausdino Kanadoje leidžiamas savaitraštis “Tėviškės Žiburiai”, 7 ir 8 numeriuose. Autorius J. Jakštas.

Pradeda “nuo Adomo ir Ievos” — rašo bendrai apie istoriją ir bei kaip istorikai stengiasi istorinius šaltinius per kritikos koštuvą perkošti ir nustatyti patikimumo laipsnį. (To straipsnio autorius yra istorikas). Savo raštą jis baigia palarimais atsiminimų ar autobiografijų rašytojams.

Kalbėdamas apie Lietuvos nepriklausomybės laikų istorinius šaltinius, J. Jakštas gerai vertindamas pamini R. Skipičio atsiminimų knygas, bet ilgiau neigiamai dėsto apie R. Skipičio antrojoje knygoje (“Nepriklausoma Lietuva”) išspausdintus J. Bildušo atsiminimus apie sukilimą Tauragėje 1927 m. J. Jakštas tais metais Tauragėje buvęs mokytoju, tad ne vien J. Bildušo atsiminimus kritikuoja, bet ir savų pergyvenimų, pastabų ir nuotaikų surašo.

Papriekiaštaves, jog J. Bildušas savo atsiminimuose “nieko nepasakoja, kaip tas sukilimas rengtas Tauragėje”, J. J. naudoja bolševikų okupuotoje Lietuvoje išleista knygą istoriniu šaltiniu ir iš jos perspausdina citatą, kaip 1927 m., po Tauragės sukilimo, Lietuvos vidaus reikalų ministeris slaptame aplinkraštyje aiškines apskriečių viršūninkams, jog jau nuo birželio mėnesio eįs pasiruošimas sukilimui ir — “Tam tikslui valsti liaud. Bildušas, buvęs miesto burmistras, sudarė Respublikos gelbėjimo komitetą”, kuris paruošė ir vykdė sukilimą, tačiau J. Bildušas ministerio rašte su-

kilimo vadovų tarpe nesąs minimas.

J. J. daro išvadą, jog esą labai abejotina, jog saugumo valdininkas Zdanavičius liudijo, kad J. Bildušas būdamas Kaune organizavęs ir vadovavęs Tauragės sukilimui, kaip tai parašyta J. Bildušo atsiminimuose. J. Jakšto nuomone “saugumo valdininkas galėjo kalbėti vien apie Bildušo ankstyvesnį sukilimo organizavimą”.

Savo atsiminimus apie Tauragės sukilimą dėstydamas, J. Jakštas paliudija, jog anų laikų Lietuvos spauda, valdžios cenzūros tvarkoma, nebuvo galima pasitikėti. Jis rašo: “Tą dieną mokyklą paleidome ir laukėme, kas bus toliau. Mieste buvo ramu; jokių išsišokimų ar krautuvių plėsimų, kaip Kauno spaudoje vėliau rašyta, nebuvo”.

Taigi, istorikas J. J. tvirtina, kad Kauno spauda neteisybę rašė, tačiau darydamas išvadą apie saugumo valdininko liudijimą teisme, bene bus pamiršęs, jog teismų praktikoje būna “liudininkų už pusbonkį”, kurie byloje gali paliudyti reikalingiausią “teisybę”. Yra tikra, jok kai kurie anų laikų saugumiečiai, ištikimai “tautai ir valstybei” tarnavę, okupacijų metais nuėjo tarnauti kitokiam “saugumui”. Sunku pasakyti, ar J. J. pažįsta J. Bildušo atsiminimuose minimą saugumo policijos valdininką ir ar žino kokio tai charakterio žmogus, kad taip jau per istoriko koštuvą pažvelgęs, imasi nuspręsti, ką tas valdininkas galėjo kalbėti.

Atsirūgusi širdgėla, kad J. Bildušo nesušaude

Savo atsiminimuose J. Jakštas rašo, jog Tauragėje buvęs plačiai kalbėta Bildušą buvus vyriausiu sukilimo rengėju ir,

kai žmonės sužinoję, “kad mirties bausmė pagal amnestiją pakeista kalėjimu, tai kaikas net priekiaštavo teismui, kad Bildušo į sukilimą įtrauktieji ir nieko nedarę buvę sušaudyti, o jis gyvas paliktas”.

Taigi, J. Jakštas ir po tiek metų turi malonumą atrūgauti kažkieno priekiaštais, kodėl J. Bildušas nesušaudytas. Istorikas J. J. kritikuoja Bildušą, kad neaiškiai, nepatikimai atsiminimus surašęs, betgi ar J. J. straipsnio skaitytojas negali kelti klausimą, kodėl pats istorinių šaltinių aiškintojas ir mokytojas J. J. taip neaiškiai ir net nerimtai rašo; kodėl nemurodo, kas ir kur tokius priekiaštus teismui reišė, kad J. Bildušo nesušaude. Pagaliau malonę ir amnestiją suteikė ne teismas, bet prezidentas A. Smetona: jis karo lauko teismo J. Bildušui skirtą mirties bausmę pakeitė kalėjimu iki gyvos galvos, o po keturių metų buvo amnestija ir J. Bildušas iš kalėjimo paleistas.

J. Bildušas atsiminimuose, išspausdintuose R. Skipičio knygoje, rašo, jog buvo suimta daugiau šimto sukilėlių. Atvyko į Tauragę pulk. Brazulevičius, kaip baudžiamosios ekspedijios vadas. Suimtieji buvo tardomi veik išimtinai naktimis, tardė saugumo policijos agentai, vadovaujami saugumo policijos valdininko Zdanavičiaus. Suėmus, kai mieste viskas nurimdavo, galima buvo girdėti tardomųjų riksmą. Tardomieji buvo skaudžiai mušami, reikalaujant prisipažinti prie būtų ir nebūtų nusikaltimų. Todėl saugumo valdininkai beveik visuomet gaudavo tokius parodymus, kokių jie norėjo.

Siuos J. Bildušo atsiminimus paminėdamas, J. Jakštas dėsto: “Negalima nieko pasakyti dėl to aprašytų tardymų, nes jie kritikai neprieinami”. Sutinkant, kad kritikai J. J. “neprieinami” J. Bildušo aprašyti faktai, žvelkime, kaip minėtame “Tėviškės Žiburijų” straipsnyje pats J. J. aprašo sukilėlių tardymą ir teismą:

“Sekė liūdno ir slegiančios dienos, kai vyko sukilėlių suėmimai ir prasidėjo kietos pulk. V. Brazulevičiaus rankos vadovaujami karo teismai ir tardymai. Mes savo mokyklos kieme galėjome stebėti liūdno vaizdus, kai moterėlės, sustojusios prie čia pat esančio mūrinio pastato, pavertst. kalėjimu, raudėjo dėl savo uždarytų vyrų”.

Kitoje pastraipoje istorikas J. Jakštas savo atsiminimuose taip rašo:

“Liūdesį ir slegiančią nuotaiką dar paaštrino tuojau žmonėse pasisklidusi karo lauko teismo taisyklė, kad sukilėliams, nuteistiems mirties bausme, nebus leista prašyti amnestijos. Pagal šią taisyklę, pirmųjų nuteistųjų grupė, pasak Bildušo, 8 žmonės, buvo tuojau sušaudyta”.

Toliau istorikas J. J. pasakoja, kaip visuomenė subrūzdė ir sambūzdis pasiekė Kauną — drakoniška karo lauko teismo taisyklė buvo atšaukta ir mirti pasmerktiesiems leista duoti malonės prašymus prezidentui.

Taigi, kuo aprašymai skiriasi? Bildušas aiškiai ir lengvai suprantamai kalba, jog tardomieji buvo mušami, buvo išgauti reikalingi prisipažinimai ir nuteistieji šaudomi. Gi J. Jakštas žodžius “vynioja į vatą”; jis kalba apie pulk. Brazulevičiaus “kietą ranką”, kalba apie “liūdnas ir slegiančias” dienas, ir apie šaudymus.

Caro kaliniai suraškinti pirtyje prausėsi

R. Skipičio antrojoje knygoje “Nepriklausoma Lietuva” rašoma, kaip J. Bildušas buvo Kaune suimtas, nugabentas teisti į Tauragę. Ten buvę taip:

“Prieš teismą J. Bildušą surakino geležiniais pančiais ir iš abiejų pusių prie rankų prirakino po vieną sukilėlį. Užpakalyje jų sustatė dar tris taipogi surakintų sukilėlių poras. Juos visus apsupo kariškių būrys ir vieno karininko komanduojamas, vedžiojo Tauragės miesto gatvėmis. Paskui nuvedė į Tauragės apskrities ligininės bokštą (Apskrities ligininė buvo vadinamuose Radvilų rūmuose, kurie turėjo keturiuose kampuose

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

apie žmogų! Jis nebent kaip tas mūsų dainose pakelės akmenėlis, per kurį visi ejo, važiavo trinksėjo. Tos akmenis laimės gal man daugiau teko kaip kitiems, bet kitaip gal ir būti negalėjo”.

“Sunkūs buvo pokario metai Vilniuje ir visoje Lietuvoje. Neišvengiau ir aš savo vargų ir bėdų, gal per nesusipratimą, gal ir per savo neapdairumą. Kur čia dabar supaisysi?”

Po “atgailos”, gyvų liudininkų žiniomis, K. Boruta buvęs dar labiau rūstus ir dar labiau sąvyje užsidaręs.

Kai kas kai ką 1957 m. “Rašytojuos” ir 1967 m. “Rašytojuos” pakoreguoja. Štai E. Matuzevičius 1957 m. rašė:

“(Vokiečių) okupacijos metais esu spausdinęs savo eilėraščių tuometinėje spaudoje. Kai kuriuose iš tų eilėraščių bandžiau skelbti (kaip tada supratu) patriotinius, meilės gimtajai žemei, jausmus, arba už-

maskuota forma pasisakyti prieš okupantą. Bet turiu pripažinti, kad jau pats bendradarbiavimo tuometinėje spaudoje faktas buvo skaudi klaida mano gyvenime...”

1967 m. “Rašytojuos” šios “išpažinties” arba “smegenų skalavimo” nebėra. Bet pas Vytautą Sirijos Girą priešingai. 1957 m. terašė “mušimasis į krūtinę autobiografijoje irgi turi savo paktę: Pažiūrėkite koks aš nuširdus ir atviras, na ir už tai pamilkite mane...”

1967 m. “Rašytojuose” kaip iš niekur nieko V. S. Gira rašo: “... pats faktas, kad dalyvavau (vokiečių) okupacijos metu literatūriniam gyvenime, tegu ir laikydamasis “neutraliteto” (negalėjau juk rodyti viešų simpatijų raudoniesiems), buvo fatališka klaida, bet deja, dažniausiai klaidas suvokiame gerokai pavėluotai...”

(Bus daugiau)

J. Cicėnas

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenė ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraus tiems nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško peino, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metais.

SLA — AKCIDENTALE APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudus mokeskis \$2.00 i metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės i kuopu veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbą.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10007

Mažos istorijos apie didelius žmones

LONDONO DANTYS

Rusų - japonų karo metu 1904 m., tuomet jau gerokai išgarsėjęs amerikiečių rašytojas Jack London, kaip karo korespondentas, nuvyko į Korėją, netoli fronto linijų. Apsigyveno vieno didesnio Korėjos miesto viešbutyje ir netrukus susipažino su to miesto vadovais.

Vieną dieną į jo kambarį atėjo aukštą miesto pareigūnas ir pasakė, kad labai daug miesto gyventojų esą susirinkę miesto aikštėje ir labai norėtų jį pamatyti. Londonas gerokai nustebo ir, žinoma, gal kiek ir nudžiugo, pagalvojęs, kad štai kaip jo, rašytojo vardas sklinda po pasaulį ir jis net jau yra pasiekęs ir tokį užkampį, kaip Korėją. Aišku, jis mielai sutiko miniai pasirodyti.

Nuėjęs į miesto aikštę, jis užlipo į specialiai įrengtą platformą, kai aplink juos sūbavo gal kelių tūkstančių žmonių mi-

nia. Kaip tikram amerikiečiui dera, Londonas pradėjo šypsotis ir linksmi sveikinti tą minią. Tačiau jį atlydėjęs miesto pareigūnas paprasė nesakyti jokios kalbos, bet tik išimti iš savo burnos dirbtinių dantų tiltą ir parodyti jį miniai.

Įbedusi akis minia spoksojo į tokį stebuklą, kai Londonas keletą kartų tuos savo dirbtinius dantis išėmė iš burnos ir vėl juos įdėjo. Ir minia, žinoma, sukėlė jam gana stiprias ovacijas, bet tik ne už jo raštus, bet už dirbtinius dantis, kuriuos jį pirmą kartą pamatė.

MASCAGNI MOKINYS

Žinomas italų kompozitorius Pietro Mascagni, gyv. 1863—1945 m., operos "Cavalleria Rusticana" kūrėjas, kartą po savo laimais išgirdo gatvės muzikantą — katarinščiką kaip tik grojantį kai kurias jo operos melodijas. Pasipiktinęs per lėtą tempą, kompozitorius išbėgo

į gatvę ir suriko tam muzikantui.

— Aš esu Mascagni ir tau padarysiu, kaip šią muziką reikia teisingai groti. — Ir pagriebę katarinkos rankeną, jis pradėjo greičiau ją sukuti.

Kitą dieną eidamas per miestą jis vėl pamatė tą katarinščiką begrojančią, bet jau ant nudilintos jo katarinkos buvo toks stambių raidžių užrašas: "Mascagni mokiny!"

AŠ PATS JUOS SURŪKIAU...

Vienas iš daugelio didžiojo amerikiečių išradėjo Thomo Alvos Edisono, gyv. 1847—1931 m., artimesniųjų bičiulių, Mr. Cary, pasakoja tokią istoriją.

Paprastai pas Edisoną visuomet būdavo labai daug lankytojų, kurie neiškęsdavę nepasivaišinę puikiais Edisono iš Havanos Kuboj gautais cigarais.

— Jie tiesiog semia juos saujomis, — nusiskundęs kartą Edisonas.

— Tai kodėl tu jų kur nors nepaslepi, — pasiteiravęs Cary.

— Visuomet užmirštu, — atsakė Edisonas. — Be mano sekretorius Johnsonas kartą nutarė tiems dideliems cigarų mėgėjams iškrėsti tokį pokštą. Jis turėjo vieną bičiulį, kuris laikė rūkalų krautuvę. Tas krautuvininkas ir pridėjo pagaminti jam savotiškų cigarų, kurie būtų iš kopūstų lapų, bet gražiai rudu popieriu apsupti. Ilgoką laiką aš apie tuos kopūstinius cigarus užmiršau, bet kartą prisiminęs paklausiau Johnsoną, kodėl gi jis neatneša tų kopūstinių cigarų.

— Kaipgi, juk aš seniai juos atnešiau ir įteikiau tamstos reikalų vedėjui.

Pasišaukiau tą vedėją ir paklausiau, ką jis žinąs apie tuos cigarus.

— Aš juos sudėjau į tamstos lagaminėlį, kai praėjusi mėnesį vyko į Kaliforniją. Aš nežinojau, kad tai ypatingi cigarai.

— Ir žinai, Cary, — tęsė toliau Edisonas. — Aš pats iki paskutinio surūkiau tuos prakeiktus cigarus.

AŠ JĄ ĮAMZINSIU

Didis anglų istorikas Edward Gibbon, gyv. 1737—1794 m., kurio kapitalinis 3 tomų didžiulis veikalas "Romos imperijos smukimas ir galas" ir šiandien tebėra istorikų didžiai vertinamas, jaunystėje buvo įsimylėjęs gražuolę Elizabeth Foster. Tačiau jis turėjo stiprų konkurentą, vieną prancūzų gydytoją, kuris taip pat buvo ta gražuolę įsimylėjęs. Aišku, abu konkurentai nemėgo vienas kito.

— Kai lady Elizabeth susirgs nuo to kvailo tamstos plepėjimo, — kartą pareiškė gydytojas, kai jie abu pas lady Elizabeth susitiko, — tai aš ją pagydysiu.

— O kai lady Elizabeth nuo nevykusio tamstos gydymo numirs, — atskirto Gibbon, — tai aš ją įamzinsiu.

TAIGI, KAIP JAU SAKIAU...

Airiams teko ilgai ir sunkiai kovoti prieš anglus už savo laisvę ir vienas didžiausių jų kovotojų buvo Eamon de Valera,

gimęs 1882 m. ir buvęs ilgametis Airijos ministeris pirminkas.

Kartą Ennis mieste sakydamas griežtą kalbą prieš anglus, jis buvo anglų policijos areštuotas maždaug kalbos vidury. Už tai jis buvo ilgokam laikui įkištas į kalėjimą. Tačiau vos tik jam išėjus iš kalėjimo, jis tuojau grįžo į Ennis miestą ir ten vėl pradėjo savo kalbą šiais žodžiais:

— Taigi, kaip aš jau sakiau prieš nutraukiant mano kalbą...

SHERLOCK HOLMES No. 2

Gudriojo detektyvo literatūroje kūrėjas, garsus anglų rašytojas Sir Arthur Conan Doyle kartą buvo gerokai nustebinęs vieno Paryžiaus taksii šoferio, kuris atvežė jį nuo stoties iki viešbučio ir, gavęs užmokestį, mandagiai tarė:

— Merci, monsieur Conan Doyle!

— Iš kur tamsta žinai mano pavardę? — nustebes paklausė Conan Doyle.

— Reikalas toks, sir, — paaiškino šoferis. — Aš skaičiuoju laikraščiuose, kad tamsta atvykstate iš Pietų Prancūzijos į Paryžių. Bendori tamstos išvaizda visai aiškiai rodo, kad tamsta esate anglas. Be to, dar pastebėjau, kad tamstos plaukai apkirpti lygiai taip, kaip ker pama Pietų Prancūzijoje. Taigi, visus šiuos dalykus sudėjęs į krūvą, aš iš karto ir atspėjau, kas tamsta esate.

— Tai tikrai nuostabu, — pastebėjo Sir Arthur. — Ir jūs neturėjot jokių kitų įrodymų.

— Na, kaip čia pasakyti, — prisipažino šoferis. — Dar buvo vienas faktas: tai tamstos pavardė ant lagamino!

DAUG KAS JAU RUOSIASI APLANKYTI ŠIĄ VASARĄ SAVO GIMNAINICIUS LIETUVOJE

Jei Jūs turite Lietuvoje giminių, Jūs, po daugelio nesimatyto metų, turite dabar galimybę su jais pasimatyti tėvynėje. Gordon Travel Service, 220 South State Street, Chicagoje, paruošė šiai vasarai net penketą specialių grupinių kelionių į Lietuvą šeimų lankytojams. Grupių išvykimas lėktuvais iš Chicago numatytas gegužės 30 d., birželio 4 d., liepos 10 d. ir rugpjūčio 1 ir 26 d.

Numatyta, kad grupių dalyviai išbus Vilniuje ir Druskininkuose viso apie 2 savaites ir turės pakankamai laiko pasimatyti ir pabendrauti su gimnainiais ir draugais. Kaip Jūs, turbūt, žinote, Druskininkai yra Lietuvos puikiausia vasarvietė bei gydykla ir yra tik 90 mylių atstume nuo Vilniaus.

Gordon Travel Service jau yra suruošusi keletos metų laikotarpyje nemažą grupinių kelionių į Lietuvą ir gerai žinoma lietuvių tarpe dėl gero kelionių paruošimo ir patikimo patarnavimo.

Jei norite gauti daugiau žinių, aplankykite mūsų įstaigą, esančią 19-ame aukšte, 220 South State Street, Chicago arba skambinkite telefonu WE 9-6362.

(Pr.)

SPAUDA PAVARČIUS IR PASKAIČIUS

(Atkelta iš 2-ro psl.)

bokštus). Pavakariais iš čia surakinieji buvo nuvartai į Stirbio namo salę, kur ir buvo karo lauko teismo teismai. Teismo pirmininku buvo buvęs raudonosios armijos katininkas, vėliau Lietuvos armijos katininkas rusas Petrovas".

Į šį R. Skipičio knygoje išspausdintą J. Bildušo raštą istorikas J. J. atsiliepia aiškiniu, jog "pasakojimas apie surinkintų geležininių panciais vedžiojamą Tauragės gatvėmis skamba feljetoniškai. Jei taip būtų buvę, visa Tauragė apie tą spektaklį būtų kalbėjusi. Tuo tarpu jokios užuominos, jokios kalbos nesklydo".

J. Bildušas negali atsiliepti ir istoriko J. Jakšto keliamus klausimus plačiau paaiškinti, nes jau yra miręs. Tačiau nevien Kristus miesto gatvėmis buvo vedžiojamas "nuo Ainošiaus prie Kaipošiaus". Rusų caro laikais kaliniai būdavo vedžiojami surakininti. Kunigas Matas Veitas, Sibiro tremtinys, savo atsiminimuose, išspausdintuose Vac. Biržiškos knygoje "Praeities Pabiro", pasakoja, jog net į pirtį įvedami kaliniai buvo nuvelkami ir aprenjami nenulimant geležinių grandinių.

Nepr. Lietuvos kalėjimams bei policijai neturėjo pakankamai automašinių suimtiesiems vežtioti, tad areštuotieji iš nusikaltimo vietos, kaliniai pas tardytoją, pas apskrities gydytoją, į teismą ar atgal — būdavo vedžiojami miesto gatvėmis. Pavyzdžiui, apygardos teismų sesijos būdavo ir mažesniuose miestuose, kur saugaus kalėjimo nebuvo. Į teismo posėdį svarbiųjų bylų nusikaltėlius atveždavo traukiniu gana iš tolokai: iš Kauno, šiaulių, Panevėžio ar kito kalėjimo. Išvedė iš vagono, kalinius sargai tuojau surakinavo ir stiprioje apsaugoje mie-

sto gatvėmis vedavo į vietinį kalėjimą, vėliau į teismą ir atgal.

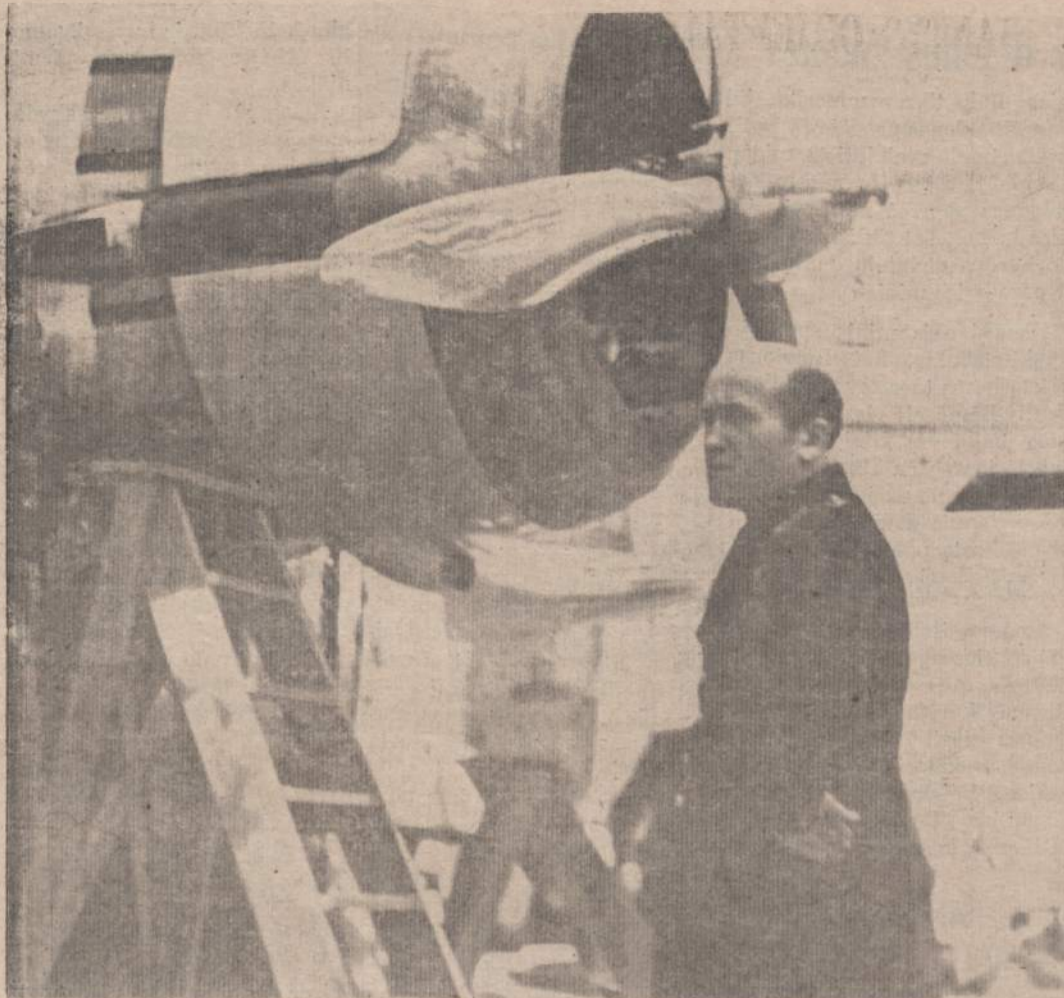
Tad kuo skiriasi J. Bildušo aprašytasis vaizdas nuo tokių vaizdų nevien Tauragėje buvusių? Sakytume, tik gaila, kad J. Bildušas nepasakė, kurioje vietoje sukilėliai buvo surakininti, iš kur jų eisena gatvėmis prasidėjo, pasibaigusi karo lauko teismo salėje.

J. Bildušo pasakojimą pavadinęs feljetonišku, J. J. lyg užmiršo, ką jis pats savo straipsnio pirmoje dalyje rašė — kaip jis buvo varomas Tauragės gatve (ar gatvėmis?). J. Jakštas aprašo, kas jam atsitiko sukilimo rytą:

"Vos išėjus į gatvę, prisitartinio civilis su atkištu brauningu ir suėmė mane. Praeinant pro notaro įstaigą, iš jos išėjo du šautuvais ginkluoti vyriškiai, pasiėmę įstaigos sekretorių. Aš buvau perduotas šiems vyrams ir abu su sekretoriumi buvome varomi į miesto valdybos bei policijos namus".

Taigi, J. Jakšto istorijas skaitydami mes turime patikėti, jog tai nėra feljetonas, kad jis ir notaro sekretorius buvo varomi, o kad J. Bildušas papasakojo apie gatvėmis varinėjimą, tai tas J. Jakštui "skamba feljetoniškai".

Istorikas J. Jakštas, kaip Liet. Enciklopedija sako, yra viduramžių specialistas, bet daug rašo ir apie Lietuvos nepriklausomybės laikus. Ypač jo straipsnių būna tautininkų "Dirvoje", akiai A. Smetonos valdymą garbinančių. Ši kartą J. Jakštas prabilo apie "kietą pulk. Braziulevičiaus ranką", rašo apie drakonišką karo lauko teismo taisyklę, apie "liūdnas ir slepiančias dienas", tai gal dėl to straipsnis spausdintas "Tėviškės žiburiuose" — ne tautininkų spaudoje, tačiau keista, kad menkomis ir nevykusiomis priekabėmis jis stengiasi nuvertinti tai, ką J. Bildušas yra parašęs.

Lietuvos aviacijos gen. inž. Antanas Gustaitis stovi prie ANBO 8. Tai vienas greičiausių ir galingiausių lietuvių kariuomenės lėktuvų. Jis pastatytas Kaune, pagal inž. A. Gustaičio paruoštus planus.

AVIACIJOS GENEROLA INŽ. ANTANĄ GUSTAITĮ PRISIMINUS

(Atkelta iš 1-mo psl.)

žiūrėjus, lygionis sulošti. Kadangi jis lošdavo dažnai į šachmatų lentelę nepažiūrėjęs, mes kartais mėgindavome vieną kitą mums pavojingą figūrą numinti, ar sau geresnėn padėtin pastatyti. Antanas tai pastebėdavo ir liepdavo tuoj atstatyti. Matomai, visa šachmatų lentelė visą laiką buvo jo atmintyje.

Jis sekė iš rusų žurnalų pasaulinius šachmatininkų lošimus, sprendavo uždavinius, rebusus ir korespondencinius būdu lošdavo su įvairiais žurnaluose pasiskelbusiais šachmatininkais, matyti, ir iš pinigų, nes kartą mums minėjo, kad išlošęs iš kokio tai kaukazičio 50 rublių. Tai buvo tais laikais dideli pinigai. Atrodo, Antanas turėjo drąsos ir pasitikėjimo savimi.

Jis visose klasėse, pagal savo

gabumus, galėjo būti pirmaujantis mokinys, bet matyti jį tas nedomino: tik iš matematikos dalykų ir rusų kalbos pas jį buvo aukščiausi laipsniai. Iš kitų dalykų turėjo ir silpnesnių. Kartą matematikos mokytojas Dombrovskis, užpykęs, kad Antanas G. neatsineša klasėn rankvedžio, jo adresu klasėje viešai pastebėjo, girdi, jis iš savo patyrimo gali tvirtinti, kad iš tų gabųjų mokinių vėliau gyvenime nieko gero neišeina: jie per daug savimi pasitikėdami, atpranta atidžiai, kruopščiai dirbti ir palieka tinginiais — nevykėliais... Kiek liečia Antaną Gustaitį, ši jo mokytojo D. prognozė visai nepasitvirtino. Vėliau gyvenime jis atsižymėjo ne tik kaip genialus lėktuvų (Anbo) konstruktorius, bet visus

Lietuvos aviacijos lakūnas vyresnysis leitenantas Antanas Gustaitis. Vėliau šis jaunas inžinierius buvo paskirtas Lietuvos aviacijos viršininku ir pakeltas į generolo laipsnį.

darbe ir pareigose stebino savo darbštumu, kruopštumu, pastabumu ir metodingumu.

Prisimenu Antaną visuomet buvusį draugišką, paslaugų, mandagų, gerą nuotaikoje su šypsena veide, taip pat vaišingą. Jis mėgo mus pavaišinti savo tėviškės obuoliais. Dėl to ir mokinuose būta nuomonės: norint turėti ir palaikyti gerą atmintį, reikia valgyti iš mažens daug obuolių, nes jie turį geležies fosforo, kas gerai veikia į smegenis. Dėl to, girdi, ne tik Antanas, bet ir jo vyresnysis brolis Motiejus yra geri matematikai. (Gimnazijoje Antanas buvo pramintas matematine bomba — "matematičeskąja bomba").

Ne veltui, tur būt, ir jo tėviškė turėjo Obelinės vardą. Kaimas buvo, rodos, du gyventojai ir abu Gustaičiai; Obelinės kaimas buvo Varnabudės miškyno vidury. Tarnybos reikalais ne kartą teko jį pervaziuoti ir stebėti didelį jo tėviškėje vaisių sodą, o į tos tėviškės laukus, girdėjau, Antanas savo lėktuvu Anbo buvo nusileidęs.

Kad Antanas Gustaitis jau pirmosio gimnazijos klasėse mėgo sportą, apie tai man papasakojo mano kolega dipl. mišk. Julius Plaušinitis (gyv. Čikagoje). Esant antroje klasėje jam tekę drauge su Antanu gyventi, ir jis jam labai dėkingas, kad savo pavyzdžiu ir patarimais pataisęs ir sustiprinęs jo pašlijusią sveikatą. Antanas jau buvo gerai susipažinęs su Miulerio veikalu "Moja sistema, 15 minut" (Mano 15 minučių sistema) ir jo nurodytus kūno pratimus jis vykdavo. Ryte, vos tik atbudęs, jis ūmai šokdavo iš lovos, darydavo gimnastiką, pavilgęs rankšluostį į šaltą vandens visą kūną apiplaudavo

ir padarydavo masažą. Taip daryti jis išmokęs ir Julij P., kas labai jam pagelbėję sustiprėti fiziniai. Būdamas šeštoje klasėje Antanas Gustaitis buvo sudaręs mokinių futbolo komandą, lošdavo dažniausiai "Liepyne" už miesto.

Antanas nė "ateitininkų", nė "aušrininkų" moksleivių organizacijoms nepriklausė, bet "Aušrinę" ir "Ateitį" skaitė ir buvo tautiškai susipratęs mokslivis.

J. Plaušinaičio pateiktomis žiniomis, Antanas Gustaitis baigęs 1916 m. Marijampolės gimnaziją Jaroslavy, tapo Kaunų inžinierių instituto Peterburge (dabar Leningrade) studentu, išlaikęs bene trečiuoju (iš kelių šimtų) konkursinius egzaminus (iš matematikos, rusų kalbos ir istorijos), bet buvo tuoj mobilizuotas ir pasiūstas į artilerijos leitenantų kadetų karo mokyklą, rodos, tam pat Jaroslavyje. Nežinia, ar jis spėjo ją baigti dėl kilusios 1917 metais Rusijoje revoliucijos, bet jau 1918 metų rudenį, jis atsirado Marijampolėje, matyt, galvodamas čia mokytojauti.

Vos tik pradėjus organizuoti Lietuvos kariuomeni, Antanas Gustaitis stoja jon savanoriu. Čia jis tarnauja, kovoja ir dirba jo sukurtą Lietuvos aviaciją, kurią jis savo gabumais, darbu, pasišventimu iškelia į netikėtus aukštumus; trumpu laiku jo vadovaujamoji Lietuvos aviacija prilygsta didžiųjų pasaulio valstybių aviacijai; dėl stokos išteklių, jei ne kiekybe, bet kas daug svarbiau — savo kokybe. Jį, kaip savo pirmą geniatų lietuviškų lėktuvų konstruktorių, per amžius minės jam dėkinga lietuvių tauta.

Teisingai inž. E. Jasiūnas savo str. pastebi, kad "tai buvo reto talento asmenybė, neturinti sau lygaus pavyzdžio moderniosios, atsikūrusios Lietuvos istorijoje".

Ottawos universiteto prof. dr. Antanas Ramūnas savo neseniai pasirodžiusioje 453 psl. meile Lietuvai degančioj knygoje: "Iš sutemų į aušrą", dedikuotoj "Nemirtingajai Lietuvai", str. apie prof. Augustiną Voldemarą (sk. psl. 206) pastato du įdomius, bet kartu ir klaidius klausimus: "Nemuno šalies žvaigžde, kodėl kritai ir sudegei pirm negu atskleidei savo šviesą Lietuvai, Europai ir pasauliui?"... ir antrą: "Kodėl žiaurus likimas Tave taip anksti išplėšė iš mūsų tarpo, Lietuvos ereli?!"

Šie du klausimai pilnai tinka pasakyti ir dėl inž. Antano Gustaičio likimo, kuris iki šiol viešai mums dar nėra žinomas. Juk Tu, mielas Antanai, esi daugiau kaip Lietuvos erelis, Tu — neprilygstamas sparnuotas lietuvis! Juk ar ne Tu, drąsuoli, savo konstrukcijų Anbo lėktuvais, minučių tikslumu, padaręs skridimo ratą aplink Europą, jai nustebusiai įrodeji, kad ir mažos tautos genijus gali prilygti didžiųjų tautų —, ir su jom išeiti į varžybas?... Tavo plieno sakalų gaudesys nuaidėjo per visą pasaulį skelbdamas, užmirštos, prisikėlusios Lietu-

NEATPAŽINTI SKRAIDANTYS OBJEKTAI

Harrisburg miestas — Pensylvanijos ir skraidančių lėkščių sostinė

III.

Toronto universitetas pradėjo UFO (NSO) studijas

Vienas didžiųjų Kanados universitetų — Toronto University yra antrasis Amerikoje (pirmasis yra Denver, Colorado, universitetas), kurs ėmėsi visu rimtumu studijuoti "skraidančias lėkštes".

Aero-Space (oro erdvių) studijų instituto Toronte vedėjas Dr. Gordon Patterson numato tose studijose didelės galimybės. "Mes tikime", jis sako, "kad laikas yra pribrendęs Kanados institucijoms šio reikalo ėintis visu rimtumu ir jį ištirti iš visų akademinų pusių. Jungtinių Valstybių aviacija iki šiol laikėsi pozicijos, kad visi pastebėti ir neišaiškinti objektai yra niekas daugiau kaip tik žmonių išdaigos, halucinacijos arba klaidingi supratimai. Aš nematau, kad į visus pastebėjimus galima taip lengvai ranka nuoti".

Kai kurie pastebėjimai ir Kanadoje esą paliūdyti išmokslintų žmonių, tokių, kaip meteorologai ir aviacijos pilotai.

Vieną tokį atvejį pats Dr. Patterson pateikia, kaip jį pergyveno Kanados keleivinio lėktuvo "Canadian Pacific" linijos įgula paskrendanti iš Pietų Amerikos į Kanados miestą Vanuverį prie Ramiojo vandeny.

To lėktuvo piloto pranešimu, skrendant viršum Centrinės Amerikos staiga su didžiausiu greičiu ir tiksliausia navigacija, kokia žmonių šio laikmečiui techniškai yra visiškai neįmanoma, kartkartėmis visiškai sustodamas vietoje, priešais Canadian Pacific lėktuvą atskrido kažkoks nežinomas objektas. Lėktuvo pilotas skubiausiai perspėjo kabinoje sėdėjusius lėktuvo įgulos narius. Kai jau katastrofa atrodė nebeišvengiama, paskutinį akies mirksnį tas objektas staiga pasuko į šalį ir be-regint dingo.

Dr. Patterson yra Kanados Moskslų tarybos narys, atmosferinių studijų ir erdvių programų specialistas. Jis tikisi savo studijomis galėsias pagelbėti amerikiečiams, kurie, kaip

vos valstybės vardą. Kur Tu nebūtum: Tu esi lietuvių tautos dvasios galiūnas, jos genijus ir jos didvyris!

Netenka abejoti, kad judu abu — kilnieji, didieji lietuviai, taip ir daugelį tūkstančių kitų — geriausių Lietuvos sūnų ir dukterų, bus nužudęs amžinai tas pats nuožmus, pavydus ir gobšus senosios ir naujai prisikėlusios Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos budelis — maskvinis rusas, dabar ir komunistas.

To mes lietuviai, kol gyvi esame, turėtumėm niekuomet neužmiršti.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 23, 1968

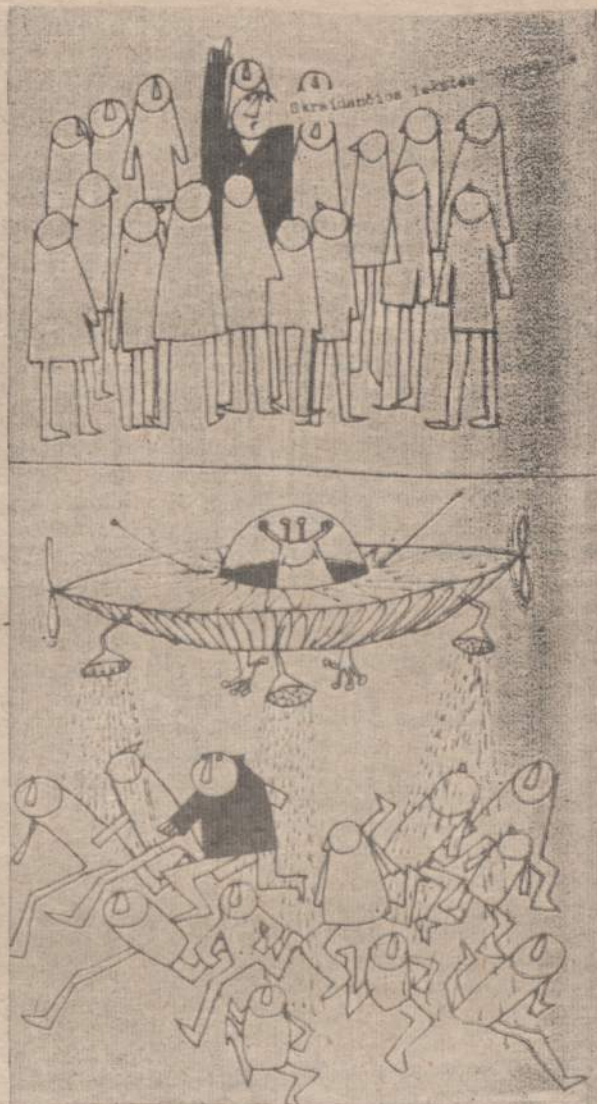
Northwestern universiteto prof. Allan Hynek, jau nuo seniau yra toms studijoms pasišventę. Dr. Patterson greitai laiku išleidžia taisykles, kaip stebėti "skraidančias lėkštes", kadangi daug kas jas gauna pamatyti, bet nežino į ką kreipti svarbiausią dėmesį, kad paliūdijimai atitiktų mokslinius reikalavimus.

Pensylvanijoje nuo 2,000 iki 6,000 UFO regėjimų

Praėjusių metų vasarą buvo nepaprastai gausinga neatpažintais skraidančiais objektais (NSO arba UFO) Pensylvanijoje, ypatingai viename siaurame ruože per Susquehanna upę nuo Newille iki Berwicko. Prsidėję birželio 11-17 d. savaitę minėtame ruože, tie NSO per vasarą išsiplėtė, pdažnėjo ir pagaliau virto tikra epidemija ar invazija, tiek, kad Pensylvanijos sostinė Harrisburg pradėta vadinti "skraidančių lėkščių" sostine (UFO capitol).

Formalių NSO (UFO) pranešimų per praeitą vasarą vienoje srityje priskaičiuota du tūkstančiai, nors NICAP (Nationalis komitetas oro reiškiniams tyrinėti) spėja, kad su nepraneštais ir neužregistruotais atvejais tokių regėjimų ar pastebėjimų galėjo būti iki 6,000!

Vieną labiausiai "apčiuopiamą" atvejį laimėjo Colorado universiteto specialii prof. Dr. Condon vadovaujamoji mokslinė komisija paslaptiniams oro reiškiniams tirti. Kai tik prsidėjo ta UFO epidemija, šios komisijos specialus vienetas išsekančių fizikų: Dr. Gerald Rothbergo (New Jersey technologijos instituto), Dr. Kenneth Laws (Carlisle college, Pa.) ir Dr. Emil Polak (Bucknell universiteto Lewisburge, Pa.) pradėjo tyrinėjimus vietoje. Svarbiausiu "apčiuopiamu" laimėjimu ši grupė skaito vieną rastą UFO nulūpimo vietą Pensylvanijos sostinės Harrisburgo Cameron parke, kur NICAP tyrinėtojai atvyko 36 valandoms vėliau po liudininkų pranešimo ir rado pievos 16x5 pėdų ketvirtainiame plote žolę visiškai priplotą prie žemės ir 3 įdubimus trikampiu po 12 pėdų nuo viena kitos, lyg būtų išpaustos kažkoki milžiniško trikojo. Duobikės buvo 1¼ colio gilumo ir patikrinus geigerio aparatu jos buvo nepaprastai "karštos", tai yra smarkiai radijavo. Į tai vienas Dr. Condo komisijos narys Dr. Norman Levine pasakė: "žinoma, praeityje esame daug girdėję pranešimų apie UFO nulūpimo vietoje paliktą aukštą radiaciją, bet musme patiems iki šiol nebuvo pasisekę nė vieno tokio atvejo patikrinti. Kiek mums žinoma, šis yra pirmas toks atvejis". Pats UFO reiškiniam tirti komisijos pirmininkas Dr. Edward U. Condon neslepia savo nuostabos ir net susirūpinimo, ypač dėl tokios daugybės UFO pasirodymų. "Aš negaliu suprasti tokio didelio

KAIP RAUDONOJI "ŠLUOTA" VAIZDUOJASI SKRAIDANČIAS LĖKŠTES

Okupuotoje Lietuvoje leidžiamas tariamo "Jumoro ir satyros" žurnalas "Šluota" įsidėjo tokį vaizdelį, kurio pirmoje dalyje vienas agitpropas aiškina komsolams, kad skraidančios lėkštes yra nesamonė, o antroje dalyje — drauge bėga.

pasirodymų skaičiaus", jis pasakė.

Minėtos UFO tyrinėtojų grupės narys Dr. Rothberg taip pat neslepia nuostabos. Jis sako: "Ne mažiau kaip 30 nuošimčių visų šitų stebėjimų yra stebinantys, ir aš tikiu, kad visi tie liudininkai, su kuriais teko kalbėtis, buvo sąžiningi žmonės. Jie tikrai matė keistus dalykus"...

Lėkštė buvo suparalizavusi motiną ir jos sūnų

Iš visos daugybės pranešimų apie "keistus dalykus" Pensylvanijoje praeitų metų vasarą čia parenkama pora charakteringesnių.

Summerdale, Pa., gyvena Mrs. Gertrude Purdue su savo vyru Donald Sr. ir 23 metų amžiaus sūnum Donaldu, paprastai vadinamu "Butch", viengungiu.

Tai buvo praeitų metų birže-

lio 11 dieną, pati UFO "invazijos" pradžia. Tą vakarą apie 10:20 val. Donaldas (tėvas), kurs yra sunkvežimių šoferis, rengėsi išvažiuoti tarnybos. Vakarą buvo ramus, gražus. Jis bevalydamas savo troko langus pamatė, kad būrys miestelio žmonių su dideliu susidomėjimu žiūri į dangų. Summerdale yra mažas miestelis ir jei keli žmonės ką sykiu daro, tuojau kiti pastebi. Donaldas Purdue nuėjo prie tų žmonių ir pats pamatė viršum artimiausio namo stogo danguje kažkokią šviesą, kuri slinko ir užslinkusi už jo paties namo sustojo viršum jo kiemo medžių galūnių.

"Tai buvo didelis sidabrinis objektas su žemyn krintančiomis skaisčiomis šviesomis. Jokio garso nesigirdėjo, bet gal dėl to, kad mano sunkvežimio motoras buvo užvestas ir gana

(Nukelta į 6 psl.)

J. AUGUSTAITIS

ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 pusl. knyga.

Kaina \$1.50

Nei vienas žmogus, norįs pažinti nepriklausomos Lietuvos ir Antano Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaičio paruoštos studijos. Ši knyga būtina kiekvienam, norinčiam pažinti netolimą Lietuvos praeitį. Lietuvoje gyvenusieji ir Smetonos valdymo laikotarpį pažįstantieji žmonės tvirtina, kad J. Augustaitis teisingiausiai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaičio knyga galima gauti "Naujienose" darbo valandomis. Kas negali užėti į "Naujienas", tai prašomas persiusti \$1.50 čekį arba Money Orderį, pridėdant 20 c. persiuntimui paštu, tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

Gavę pinigus, tuojau knyga pasiusime.

NEATPAŽINTI SKRAIDANTYS OBJEKTAI

(Atkelta iš 5-to ps.)

garsiai urzgė. Po keleto minučių tas daiktas pasišalino (went away)", paliudijo Donald Purdue.

Bet tas "daiktas" dvi sekantias naktis — birželio 13 ir 17 vėl grįžo. Birželio tryliktoji buvo pati "baišioji naktis", pasakoja Mrs. Giertrude Purdue. Tėvas tą naktį buvo išvažiavęs. Ji pati sėdėjo savo namo gonkelėse ("porčiujė"), o sūnus Donaldas drįsiojo išsitiesęs ant žolės kilopus jų kiemian įvažiavimo keliuko. Ji pastebėjo, kad žmonės vėl kažko atsidedę į dangų žūrė. "Staiga kažkas pakibo netoli esančios kepyklos namo. Jokio garso nesigirdėjo. Iš to daikto žemyn tryško akinančiai skaisči šviesa ir aš pamaniau, "O, Dieve!" — pasakoja Mrs. Purdue apie tos nakties pergyvenimą. "Staiga pajutau, kad negaliu pajudinti nė vieno sąnario. Aš laikiausi už turėklį ir bandžiau atsistoti. Negalėjau! Pamačiau, kad "Bučis" (sūnus Butch) irgi nori atsikelti, ir negali. Jis yra 6 pėdų ir 2 inčų, ir sveria 230 svarų, bet jis negalėjo pajudinti nei rankų nei kojų. Negalėjau judėti, spoksojom į tą daiktą. Šviesa buvo tokia skaisči, kad mūsų keliuke galėjau akmenukus skaičiuoti. Tās daiktas buvo kiaušinio formos, didumo kaip geras automobilis. Jis judėjo, bet ne aukštyn, o tik siūbavo ir tuo pačiu metu sukosi. Smarkus šviesos spindulys visą laiką švietė žemyn. Atrodo, kad aš pasidariau isteriška ir pati negalėjau pajudėti ėmiau šaukti: Buč, eikš čionai!" Aš buvau persigandusi, kadangi tas daiktas kybojo tiesiai viršum jo. Tuo metu tas daiktas pradėjo slinkti — ir dabar aš išgirdau aukštą žvilgiantį garsą. Jis iš lėto kėlėsi aukštyn; ir kai tik šiek tiek nutolo, Bučas įstengė atsikelti ir parklimbuoti iki manęs. Tas daiktas nusklendė viršum medžių ir staiga smarkiai pakilęs nuskrido kitapus Susquehanna upės"...

4-tą naktį po to nultykio (bir. 17 d.) Mrs. Purdue pasidairiusi lauke vėl pamatė šviesą viršum vienos netolimos farmos. Ji pati ir keli kaimynai susėdė į jos automobilį nuvažiavo iširti. "Mums su prigesintomis automobiliu šviesomis privažiuojant, šviesa pajudėjo ir nuslinko prie vieno radio bokšto pakrūmėje. Privažiavome tiek arti, kad būtų buvę galima akmenį nusviesti. Daiktas buvo beveik toks pat, kaip ir anuokart, bet šį kartą iš jo nebesiveržė tas intensyvus šviesos spindulys ir aš galėjau visiškai laisvai judėti. Tuo tarpu keliu artėjo visomis šviesomis žibindamas automobilis, ir tas daiktas pasišalinė.

Ką NYCAP tyrinėtojai patyrė Silver Springs pakelėje

Sekantis atsitikimas aprašy-

tas iš praeitos vasaros liepos 9 d. vakaro tuo įdomėsnis, kadangi tai atsitiko vienam iš UFO (NSO) tyrinėjimų įstaigos vyresniųjų pareigūnų.

NICAP (National Investigating Committee on Aerial Phenomena — nacionalinio komiteto erivių reiškiniams tirti) vyr. investigatorius George Cook tą vakarą skubiai važiavo į Newville, kur 10 žmonių liudininkų buvo pranešę apie keistus regėjimus, bet pakelėje gavęs žinią, kad "objektas" nuskrido į rytus ir kad už poros minučių žmonės jį pamatė ties Silver Springs Road, jis pasuko ta kryptimi ir gavo patyrimą, panašų į Mrs. Purdue aukščiau aprašytąjį.

Privažiavę tūlo Thomas Shafferio sodybą, pats Cook pasiliko automobilyje prie radio, o Shaffer su Cooko asistentu Castneriu nuėjo į krūmus, kur buvo pranešta apie pulsuojančią šviesą. Cook besiklausydamas radio, girdėjo visą eilę pranešimų apie šen bei ten pastebėtus UFO.

Už pusvalandžio grįžo Castner ir Shaffer ir pakvietė Cook eiti su jais drauge į krūmus, kur jiedu radę apie 10 pėdų nuo žemės kabant oranžinės šviesos objektą, kuriame pulsuojanti kita, deimantinė, šviesa.

"Beeidamas (krūmais) kad galėčiau gauti aiškesnį vaizdą, aš staiga kažkuo apsidariau ir perpuoliau ant veido", sako Cook. "Atsikėlęs apčiuopiau, kad buvau užkliuvęs už kažko-

kio kabelio". Priėjęs Castner tą kabelį paspyrė koja. Iš garso atrodė, kad kabelis viduje yra tuščias. Cook kopdamas atšlaitė laikėsi to kabelio įsikibęs. Kabelis atrodė lyg odinis, lyg plastika aplietas. Pats kabelis baigėsi apskritu rinkeliu ir, atrodė, tuomi baigėsi". Momentą vėliau aš bandžiau vėl to kabelio įsitverti, bet jo nebebuvo! Stačiai dingo! Aš sušukau: "Kas iš jūsų paėmėte tą daiktą?" Nė vienas to daikto nebuvo net ranka palietęs", sako Cook. Nėra mažiausios abejonės, kad kabelis ėta buvo! Cook juo apsidariau ir jį rankomis pasistvėręs laikė, Castner jį paspyrė, o Shaffer jį matė. Ir staiga dingo — "toks sunkus kabelis, kurį aš vos įstengiau pakelti", stebisi Cook. Jiems besistebint, šviesa su deimantine šviesa viduje palengva pranyko.

Nekantriai laukiama

Dr. Conono komisijos raporto

Dar paminėtinas Mrs. Nadine Snyder, buvusio aviacijos piloto ir esančio Harrisburgo oro biuro pranešėjo Joseph Snyder žmonos pranešimas apie "susilikimą" 1967 m. liepos 15 d. 10 val. vakaro važiuojant Colonial Crest road, kur per kokias 150 pėdų aukščio jis pamatė judantį apskritą šviesų "daiktą". Snyder sustabdė automobilį ir tas "daiktas", raudona šviesa viename ir žalia šviesa kitame gale ir mažiausiai tuzinu baltų šviesų per vidurį švytruodamas

praskrido per kokį bloką jiems už akių. Ji labai išsigandusi, bet jos vyras labai susidomėjęs. Taigi, sekdami tostantį daiktą jie pasukę į Crums Mills kelią, kur susitikę su kitu "objektu", kurs švietęs oranžine spalva ir pradėjęs skristi tiesiai į jų automobilį, bet staiga pakilęs ir dingęs.

Panašūs regėjimai, susitikimai ir gėsdinimai tęsiasi iki pat spalio mėnesio.

Colorado universiteto specialieji tiems reiškiniams tirti komisija turėjo tikrą šienapiūtę: ji turi pilnai patikrintų stebėjimų užregistruoti daugiau kaip 50. Universiteto mokslinė grupė šia proga žymiai papildė savo faktinę rimtų įrodymų ir paliudijimų medžiagą, ir D-ro Conono komisijos pranešimo laukiama šios vasaros pabaigoje. To pranešimo su neslepjamu susidomėjimu laukia ir "tikintieji" ir "netikintieji".

J. Pr.

JEI JŪS NORITE SIUSTI
SIUNTINIŲ - DOVANAS Į LIETUVĄ IR USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLACIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNEŠPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019—Tel.: 581-6590—581-7729

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynei ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1536 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	250 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMAN ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	365-6780
HARTFORD 6, CONN.	122-126 HILLSIDE AVE	—	249-6216
JERSEY CITY, N. J.	219 MONTGOMERY ST.	—	HE 5-6368
SYRACUSE, N. Y. 13204	515 MARCELLUS ST.	—	475-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	365-6740
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306
RAHWAY, N. J.	717 W. GRAND AVENUE	—	381-8997

ŽALIOSIOS REVOLIUCIJOS PAVOJAI

Perteklius ir nuobodulis verčia jaunąją kartą
virsti kutvėlomis

Oklahomos universiteto medicinos centro psichiatrijos, neurologijos ir elgsenos mokslų departamento vedėjas prof. Dr. L. J. West, specialiai tyrinėjęs "moderniojo" jaunimo keistas apraiškas, ypač gerai išstudijavęs San Francisco priemiestyje Haigh-Ashburn susimetusių apie 25,000 "hippies" koloniją, spėja, kad tie chemikalai ("vaistai"), kuriais šie apsileidėliai palaiko savo egzistenciją, "neišvengiamai juos išnervins kaip individus ir anksčiau ar liau išsibaigs visas jų "hipiško sąjūdžio" vitališkumas. Svarbiausia, kas tuos "hippies" (kutvėlas) cementuoja, yra marijuanos rūkymas", pasakė prof. West kalbėdamas Amerikos mokslininkų susirinkime Drake viešbutyje Chicagoje. "Jie savo tarpe beveik nesikalba, o kai ir ką sako, tai be sąryšio, be logikos palaidais žodžiais. Jie yra tikri visuomenės iškritėliai, pasyvūs, į save susitraukę ir juos riša tik tai, ką jie bendrai vartoja — LSD, marihuana ir kiti išprotėjimo narkotikai.

Kodėl "kutvėlos" mėgsta rengtis senais skudurais, apsikabinę karoliais, apsiželdinti barzdomis ir ilgais nevalyvais plaukais ir vaikščioti basomis, tam priežastis nėra vien tik nusibodėjimas pertekliu, sako Dr. West. Tai yra, kaip ir kiekvienos naujos gėntkartės, maištas prieš seną gėdynę ir ieškojimas ko nors naujo, šiandien vadinama "žalioji revoliucija", bandymas tą "kažką naują" pasiekti psichedeliskomis patirtimis (LSD "ekskursijomis").

Atrodo, kad ši gėntkartė pradėjo savo naujovių ieškoti tokioje gėdynėje, kuomet spaudoje garsėti pirmųjų "pionierių", kaip sakysim Aldous Hux-

◆ Inž. Liūdas Mikšys parašė ir išleido milžinišką knygą "Iš istorijos ūkanų ateina Lietuva". 700 psl., kieti viršeliai. Priedamas Hammond išleistas istorinis tautų kilnojimosi žemėlapis. Lietuviški vardai Azijoje. Graikijoje, Dunojaus paupyje. jų šaknys, palyginimai. Kalbama apie lietuvių tautos praeitį nuo Homero laikų iki Viduramžių. Labai plačiai aptartas lietuvių tarmių klausimas ir dvibalsių pasikeitimai. Kalbininkams ir istorikams privaloma studija. Gera dovana besimokančiam jaunimui. Kaina \$15.00. Pasiuntus tokiai sumai čekį arba Money Orderį Naujienoms, 1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608, Mikšio knyga tuojau bus pasiųsta. (Pr).

ley, pirmieji patyrimai su išprotinančiais augalais, kaip rūgčių "brandės" (secale cornutum), pejotės kaktusai, "šventieji grybai", "durnaropės" ir iš jų pradėtieji gaminti chemikalai. Laimei, mūsų lietuviško jaunimo tarpe, nors išorinių ženklų galima pastebėti, bet, atrodo, visiškai "sukutvėlusių" dar nesimato. Dr. West sako, kad pagriežtintais įstatymais ir policijos priemonėmis šios "revoliucijos" nuslopinti nesiseks, bet ji pati per save išsėks, kai ši gėntkartė įsitikins kur nužengusi.

Ką vienas "kutvėla" pergyveno "ekskursijoje"

"Hippies" (geresnio lietuviško tam pavadinimui žodžio, kaip kutvėlos niekam nepasiūlius, bent tuo tarpu juos taip ir vadinsime) — taigi hippies-kutvėlos savo pergyvenimais psichedeliskų "vaistų" paėmus vadiną "trips", kas reiškia kelionė, ekskursija į nežinomybę. Savo pirmąją (ir paskutinąją) "ekskursiją" Telegraph-Herald redaktoriui papsakojo Dubuque miesto aukšt. mokyklos mokinys, priėmęs vieną dozę minėtųjų psichedelikų:

"Aš tikrai pradėjau ketiauti. Pamenu, kaip tamsi buvo ta naktis ir tik vieni viena lempa spyksojo gatvėje už kokių 50 jardų. Aš išispoksojau į tą šviesą, bet aš verčiau nebūčiau to daręs, nes manau, kad iš to ir prasidėjo.

"Ta šviesa pradėjo pulsuoti ir pagaliau sprogo. Aš pasijutau su dideliu pomėgiu beplaukiąs visokiausių skaisčiai šviesiai spalvotų šviesų atspindžiuose. Staiga aš atsidūriau prie okeano. Jis turėjo kažkokį spinduliuojantį raudoną atspalvį. Terasos vedė apačion į paplūdimį ir aš pradėjau žengti žemyn, norėdamas geriau pamatyti.

Pasiekęs terasos apatinio laipto ėmiau žvalgytis po jūros platybes. Man besizvalgant viskas pasikeitė. Jūra įgavo baltai niūrią spalvą. Ji pradėjo virbuoti panašiai lyg kad būtų užvirusi. Dangus patamsėjo, bet nepajuodavo, kaip tai esti per audrą, o įgavo vaiduokliška pilką sidabruotą spalvą.

Atrodė, kad viskas yra pilna elektros... Viskas traškėjo ir spraksėjo, tartum bet kurią minutę sprogs. Oras buvo pilnas elektros garsų ir jūros gargalavimo.

Mano nuotaika pakito ir aš persigandau. Pradėjau kopti

aukštyn terasa, kuri pavirto vienu purvu, nors jokio lietaus nebuvo. Aš visą laiką slydau ir virtau žemyn.

Terasos viršuje atsirado draugas — dabar negaliu atsiminti, kas jis buvo. Jis šaukė-rėkė, kad skubėčiau, o aš vis slydau ir virtau žemyn. Audros triukšmas didėjo ir man jau rodėsi, kad niekuomet nebepasieksiu terasos viršaus... kad esu žuvęs ašminai".

Pasijutau besėdįs automobilyje visas drebėdamas ir priterorizuotas".

Vaikinas pasisakė pasigydęs ir niekuomet tų "vaistų" nebandysiąs.

J. Pr.

— Mes atėjome ne to pat daryti, ką kiti jau padarė...

— Turėk savo emocijas, bet niekad jų nepervertink.

— Ne tiek svarbu techniku studija, kiek visą gyvenimą savęs švietimas.

— Dailės technika prasideda iš pradžios, bet mokslas tęsiasi iki gyvenimo pabaigos.

— Intelektą kai kas panaudoja kaip meistras savo darbo įrankius.

Jeigu jūs siunčiate vietoj apmokamais muitais siuntinius į U. S. S. R., jums kyla sekantys klausimai:

1. Kas yra GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.?
2. Kodėl ta įstaiga privileija tiek daug klientų visose Jungtinėse Valstybėse?
3. Kaip GLOBE PARCEL SERVICE, Inc. padeda savo klientams.

Jūsų žiniai čia yra atsakymai:

1. GLOBE PARCEL SERVICE, INC. yra firma pripažinta VNESH-POSYLTORG siųsti vietoj apmokamais muitais siuntinius į visas Sovietų Sąjungos vietas.
 2. GLOBE PARCEL SERVICE, INC. teikia savo klientams geriausią ir patikimiausią patarnavimą per paskutinius 37 metus, ko pasėkoje firmos klientų skaičius auga iš metų į metus.
 3. a. GLOBE PARCEL SERVICE, INC. supakuoja ir išsiunčia savo klientų siuntinius po 24 valandų nuo priėmimo.
b. Specialiai paruošti tarnautojai, kurie patikrina kiekvieno siuntinio turinį ir nustato apmuitavimą.
c. GLOBE PARCEL SERVICE, INC. duoda siuntiniams visokiais atvejais pilną siuntinio apraūdą.
d. GLOBE PARCEL SERVICE, INC. pristato pasirašytą pakvitavimą kiekvienam siuntiniui.
- GLOBE PARCEL SERVICE, INC. yra įgaliosas priimti užsakymus Sovietų pagamintoms prekėms: automobiliams, šaldytuvams, televizijos aparatams, rūbams, batams, maistui ir t. t.
- Jeigu jūs nebandėte mūsų patarnavimo — įsitikinkite! Aplankykite, arba susiriškite su vienu iš mūsų skyrių didesniuose U. S. A. miestuose, (kurie turi didelį pasirinkimą prekių jūsų patogumui) ir jūs turėsite daug naudos iš mūsų patyrimo.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 WALNUT STREET PHILADELPHIA, PA. 19106
Tel.: 215 — WA 5-3455

SKYRIAI:

PHILADELPHIA, PA. 19123
632 W. Gerard Avenue
WA 5-8878

MILWAUKEE, WIS. 53215
3036 S. 13 St.
414 EV 3-1485

BALTIMORE, MD. 21224
3206 Eastern Avenue
DI 2-2374

MINNEAPOLIS, MINN. 55414
217 E. Hennepin St.
FE 2-4908

SO. BOSTON, MASS. 02127
390 West Broadway
AN 8-8764

NEW BRITAIN, CONN. 06052
97 Shuttle Meadow Ave.
224-0829

CHICAGO, ILL. 60632
4102 Archer Avenue
FR 6-6399

OMAHA, NEBR. 68107
5524 So. 32nd Street
731-8577

BRANCH
CHICAGO, ILL. 60622
2242 W. Chicago Avenue
BE 5-7788

PARMA, OHIO 44134
5432 State Road
749-3033

CLEVELAND, OHIO 44119
787 E. 185th St.
486-1836

PITTSBURGH, PA. 15222.
346 Third Avenue
GR 1-3712

DETROIT, MICH. 48210
6460 Michigan Avenue
TA 5-7560

ROCHESTER, N. Y. 14621
683 Hudson Avenue
BA 5-5923

ELIZABETH, N. J. 07206
943 Elizabeth Avenue
201-354-7608

NEW YORK, N. Y. 10003
101 First Avenue
OR 4-3930

HAMTRAMCK, MICH. 48212
11415 Jos-Campau Avenue
365-6350

SAN FRANCISCO, CAL. 94122
1236 — 9th Avenue
LO 4-7981

KANSAS CITY, KANSAS 66102
18 So. Bethany
AT 1-1757

SEATTLE, WASH. 98103
1512 N. 39th Street
ME 3-1853

LOS ANGELES, CALIF. 90026
2841 Sunset Blvd.
213 — 382-1568

SOUTH RIVER, N. J. 08882
168 Whitehead Ave.
201-257-2113

VINELAND, N. J. 08360
Parish Hall
West Landis Avenue
609 — 691-8423

SPRINGFIELD, MASS.
1840 Main Street,
736-9636, RE 4-8354

MIAMI, FLA. 33137
2755 Biscayne Blvd.
FR 9-8712

TRENTON, N. J. 08611
730 Liberty Street
LY 9-9163

WORCESTER, MASS. 01604
82 Harrison St.
617-798-3347

CENTRINĖ ĮSTAIGA NEW YORKE

220 Park Ave. South New York, N. Y. 10003
Tel.: 212 — 982-8110

Jau išėjo iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Sidlauskio knyga apie Amerikos lietuvių pastarąsias daryti itakos į krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Order bus pasiųstas tokiu adresu

NAUJIENOS,

1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

REALISTINIŲ IR ABSTRAKČIŲ FORMŲ KONFLIKTAS

[Ispūdžiai iš dail. Prano Lapės parodos Čiurlionio galerijoje]

Praėjusį šeštadienį, kovo 16 d. Čiurlionio galerijoje Chicagoje buvo atidaryta dail. Prano Lapės tapybos paroda. Išstatyta 27 darbai (taip kataloge pažymėta) plius — monotipai. P. Lapė gyvena Rowayton, Conn.

Parodą atidarant pats dailininkas padėjo atsilankiusiems į jo parodą žmonėms. Prisiminė buvusius savo mokytojus Kauno Meno mokykloje, prof. Adomą Varną, Zikarą, kurio čia neturime ir kt. Lapės darbai, kurie čia išstatyti, esą paskutinių trijų metų atranka su mažais pasikeitimais. Arčiau nesupažinusiam su visa Lapės kūrybos raida, nėra lengva tiksliai suvokti tikrąjį dailininko, kaip ir daugelio kitų šių dienų (contemporary) meno evoliucijos pulsą. Nepasakytum, kad dail. Pranas Lapė priklauso tik Skandinaviskai mokyklai ar Europinei apšvietai, nes iš vėlesniųjų darbų matyti, jog estetinė sąvoka remiasi sintetinėmis formomis — sausu dekoratyviniu elementu, nes dabar visur avangardinio lagerio advokatams lenkiamos galvos. Lapės spalvotos grafikos tapyba kiek primena Piet Mondrian, Maholy Nagy tiesią ir griežtą liniją, "sharp edge", manipuluojant elipsais, apskritimais, trikampių ir t. t., kas tiesa, teikia stiprius konstruktyvinius kontūrus kompozicijai ir didelės galimybės iš fragmentinio tasto eiti iki didžiausio plano. Tai paprasta sintetinės dailės formulė — savaime tikslas. Tik tai kai "grynosios linijos" purizmas laužomas detalizuotom priemonėm, kokių pas Lapę apstu, tada realizmas susikerta su abstrakčiais elementais, nors iš dalies pateisinama, nes gamta nėra priešinga menui, o menas gamtai. Tačiau grynas, nuo gamtos nepriklausomas

menas, mechanizuotame pasauly iš esmės užsiangauzoja naikinti senuosius estetikos bei tradicijų standartus. Naujoji technikos dinamika nuolat progresuojanti ir besikeičianti, plačiai visuomenei sunkiai suvokiama.

Lapė nėra temų ar ypatingo žanro kūrėjas, bet šiaip paskirų daiktų — dekoratyvinio grafikinio elemento rėmuose, dominuojančiom juodom linijom, dažnai su geltonais ataudais, išlaiko vientisumo unikumą. Du gan gražūs ir kruopščiai atlikti darbai — "Leonardo" (kat. nr. 20) ir "Zardis" (nr. 11) — trijų matavimų funkcionalaus architektūrinio stiliaus labai geri, bet tie darbai iškrinta iš visų kitų darbų. Betgi panašų kaip anie Lapės mechaniskų dekoratyvinių darbų ir kitose parodose matėme.

Dailininkai visur, kur tik susiduriama su sintetinėmis formomis asimiliuojasi manerizme, todėl ir mūsų dail. P. Lapė šioj parodoj savo individualia psichologija truputį svetimas. Bet reikia sutikti, kad Pr. Lapė pilnai kvalifikuotas spręsti daug svarbesnėm meno problemom. Iš jo galima daug ko naujo, savito laukti. Tenka paminėti dar keletą stiprių darbų, būtent: "Sausdžiūva" (nr. 2), tapyba, mano nuomone geresnis darbas už tą, kurį jury komisija atrinko Čiurlionio galerijai t. y. "Pyniava" (nr. 8), todėl, kad "Sausdžiūva" turi puikius spalvų variantus, tarp išsikerojusių medžių šakų, ko neturi "Pyniava", tokiu būdu nuobodus, šaltas, akį rėžiąs baltu fonu juodų juostų kūriny. Antras iš realistinių darbų bus "Medžiai", kurie man daug pasako, lyg vitražas saulės nušviestas iš priešingos pusės, teikia siluetinį efektą. "Aitvaras" ir "Requiem" grynai abstraktiniai darbai, su

A. Tamošaitienės naujausioji forma — abstraktiniai gobelenai

TAMOŠAITIENĖS KŪRYBOS PARODA WINDSORO UNIVERSITETE

Antanas ir Anastazija Tamošaičiai gyvena kartu, kuria (audžia, pašo ir dažo) kartu, bet parodas dažniausiai rengia skyriumi. Štai ir vėl skelbiama nauja paroda — Windsorio universiteto Centre, dailiųjų menų galerijoje, nuo šio kovo 16 iki balandžio 23 d. Paroda dailininkės Tamošaitienės vienos, sudaryta iš visų trijų jos mėgiamųjų sričių — aliejus ir guašas — tapyba, ir gobelenai — tapestry, viso 45 darbai: aliejaus 25, guašo 5 ir gobelenų-kilimų 15. Tai, atrodo, didelė paroda, bet kas yra buvęs Tamošaičių studijose, pasakys, jog tai tik maža atrinkta dalelytė!

Kad Anastazija yra didi gamtos mylėtoja, jos grožio gar-

bintoja ir gamtos slėpinių sekė, rodo vien jau jos darbų pavadinimai, k. a. "Pavasario daigai", "Liepsnojantis ruduo", "Artėjanti audra", "Užžėlęs takas", "Saulėlydžio žaros", "Prieausrio vizijos", "Miško atodūsiai", "Susipainiojusios formos", "Tankumynė" ir t. p. Bet dar tiksliau jos kūrybos pomėgi nusako jos naujų gobelenų pavadinimai: "Uuolos", "Vienišas kaimelis", "Pavasaris", "Sodas", "Rudens šešėliai", "Sekmadienio pasivaikščiojimas", "Gėlės", "Tyla", "Rugsėjis", "Varsų sala", "Paskutinieji išpūdžiai"...

Apie dailininkę, jos parodos katalogo įvade B. Cipliauskaitė iš Wisconsinio universiteto be kt. rašo:

"Jos meną galima pavadinti lietuvių poeto žodžiais, "varsų banketu"; sulaužytu kryžminėmis juodomis linijomis, kurios visą laiką auga ir stengiasi susijungti. Norėdama pasilikti sau ištikima, ji išvystė individualų, lengvai atpažįtamą stilių. Jos aliejaus tapyboje, akvarelėje, gobelinuose per varas ir linijas jaučiamas mistiцизм. Apie tapybos subjektą ji duoda tik užuominą, visa kita palikdama paties žiūrovo vaizduotei. Savo naujausioje ir gal būt pačioje įdomiausioje išraiškos formoje — abstraktiniuose gobelinuose — mes randame naują dimensiją, švelnumą, kuris atsispindi ir jos tapyboje. Kadangi precizija šioje meno formoje yra būtina, jos akvarelėms panašiai švelnūs spalvinimai yra ypač išpūdingi.

Jos inspiracijos neišsemiamas gyvasis šaltinis yra atsibundanti gamta. Pirmoji idėja gimsta formose, matomose šešėlių žaidimuose... Anastazija Tamošaitienė bevelija pasilikti sambrėkšniuose, išlaikydama mistiцизмo nuotaiką, besiklausydama paslaptinių gamtos garsų ir linijų ritmo".

Jau, rodos, laikas Tamošaičiams pasirodyti Chicagoje!

J. Pr.

— Rembrandto ubagai ir El Greco didikai tarp šventųjų atrodą lygiai garbingi.

— Rafaelio nutapytuose veiduose mes matome kas tikrai vyko Rafaelio dvasioje.

— Apie ką yra sunku kalbėti, tai sunku ir daryti.

— NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 23, 1968

GEORGE BELLOW'S

Klubo nariai (tapyba)